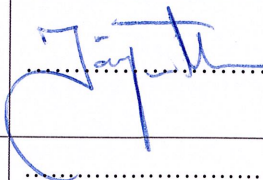

Beslut

Datum:
2015-04-13

Dnr:
V 2015/216
V 2015/217

Ärende	Revidering av styrdokument för licensverksamhet avseende licensinventeringsklient	
Bakgrund och beslutsunderlag (ev. hänvisning till föredragnings-PM)	Se PM ” Revidering av styrdokument för licensverksamhet avseende licensinventeringsklient” 2015-03-10	
Föredragande och övriga närvarande	Sören Ehrnberg	
Beslutas	<p>att styrdokumentet ”Regler för nyttjande och hantering av programvaror och programvarulicenser” uppdateras enligt förslag.</p> <p>att styrdokumentet ”Handläggningsordning för gemensam licenssamordning” uppdateras enligt förslag.</p> <p>IT-enheten ges i uppdrag att implementera universitetets licensinventeringssystem och tillse att all universitetets datorutrustning förses med GU licensklient i enlighet med uppdaterade styrdokument.</p> <p> ..... / Jörgen Tholin, universitetsdirektör</p>	
Kopia till	.... Original till registrator	....

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Området för infrastrukturstöd/IT-enheten
IT-chef
Sören Ehrnberg

PM
2015-03-10

DNR V 2015/216
V 2015/217

Jörgen Tholin

Förslag till beslut

Revidering av styrdokument för licensverksamheten avseende licensinventeringsklient

Bakgrund

I december 2012 fattade rektor beslut om tre styrdokument (policy, regler, handläggningsordning) för universitetets hantering av programvarulicenser. Bakgrunden till dessa styrdokument var främst Statskontorets rapport *Statliga myndigheters hantering av programvarulicenser 2007:11* där en av sju riktlinjer för myndigheters licenshantering är att ha sådana styrdokument.

En annan av Statskontorets riktlinjer är att myndigheter ska ha kontroll över nyttjandet av programvara via installationskontroll och/eller inventering av datorer, vilket resulterade i att universitetets styrdokument *Handläggningsordning för gemensam licenssamordning* anger att:

”Universitetet skall tillhandahålla ett gemensamt system i vilket information om licensavtal, inköpta programvarulicenser, licensbevis och installationer skall kunna registreras av licenssamordnaren samt av lokalt licensansvariga. Systemet skall också automatiserat kunna inventera programvaror i universitetets datorklienter.

Informationen i ovanstående system skall dels utgöra ett stöd för att styrka licensinnehav för installerad programvara, samt dels visa nyttjandegrad för installerade programvaror. Informationen skall vara tillgänglig för berörda parter.”

Överväganden

För att universitetet effektivt ska kunna efterleva ovan nämnda punkt om licensinventering, krävs att alla datorer som ägs av universitetet förses med en licensinventeringsklient, nedan kallad *GU licensklient*. En sådan *GU licensklient* sammanställer vilka av universitetets licenser som är installerade i datorbeståndet varvid inventeringsdata automatiskt kan matchas med de inköp av programvarulicenser som gjorts. Fördelarna med ett sådant system är bl.a. följande:

- Svensk lag (upphovsrätten), ESV:s krav samt Statskontoret krav på myndigheter vad gäller licenshantering kan efterlevas på ett mer effektivt sätt. Detta kan förhindra

skadeståndsanspråk i det fall universitetet skulle vara underlicensierat för särskilda programvaror.

- Licensaudits/-revisioner kan utan ett licensinventeringssystem bli mycket kostsamma och tidsödande. Programvaruleverantörer har via avtal rätt att genomföra sådana kontroller.
- Minst lika vanligt som underlicensiering är överlicensiering. Med ett licensinventeringssystem kan pengar sparas genom att mer effektivt nyttja de licenser som köpts in.
- Rapporter över institutionernas licensinnehav och inköp kan enkelt och snabbt tas ut för respektive programvara.
- Genom att universitetet använder ett automatiserat licensinventeringssystem vinner universitetet leverantörernas och återförsäljarnas förtroende vad gäller hantering av programvarulicenser.
- Med en *GU licensklient* i universitetets samtliga datorer ges inte endast en fullgod kontroll på licensanvändningen. En *GU licensklient* ger även information om universitetets hårdvarubestånd, vilket kan bidra med underlag till beslut som berör miljöpåverkan, kompatibilitet, inköp m.m. Underlag till beslut om nya licensavtal kan också tas fram ur systemet.

Med utgångspunkt i ovanstående redovisning har en arbetsgrupp inom universitetets Licenskommitté arbetat fram förslag till uppdatering av styrdokumentet för licensverksamheten. Förslaget har förankrats i IT-enhetens ledningsgrupp, i Licenskommittén samt i Strategiskt IT-forum.

Förslaget innebär dels att styrdokumentet ***Regler för nyttjande och hantering av programvaror och programvarulicenser*** uppdateras med nytt avsnitt:

”Inventering av programvaror

Varje datorutrustning som ägs av Göteborgs universitet och som har programvara installerad vars licens hör till något av universitetets gemensamma licensavtal, skall ha den *GU licensklient* installerad som är en del i universitetets licensregister och inventeringssystem. Licensinventeringen skall endast bokföra installationer av programvara från de tillverkare som universitetet har universitetsgemensamma avtal med, samt bokföra hårdvarans bestyckning.

Datorutrustning som av någon funktionell anledning måste undantas från obligatorisk installation av *GU licensklient* skall inrapporteras till den gemensamma licenssamordningsfunktionen enligt fastställd rutin samt inventeras manuellt och bokförs av lokalt licensansvarig.”

Förslaget innebär även att nedanstående text adderas till befintligt avsnitt *Lokalt licensansvar* i styrdokumentet ***Handläggningsordning för gemensam licenssamordning***:

”Lokalt licensansvarig skall i samförstånd med den gemensamma licenssamordningsfunktionen manuellt inventera och bokföra installerad programvara i sådan datorutrustning som undantagits från automatiserad inventering. Inventeringsdata från manuellt inventerad datorutrustning skall av lokalt licensansvarig uppdateras vid förändring av installationer samt då särskilt behov finns.”

Förslag till beslut

Med anledning av ovanstående bakgrund föreslås universitetsdirektören besluta:

- att styrdokumentet *Regler för nyttjande och hantering av programvaror och programvarulicenser* uppdateras enligt förslag.
- att styrdokumentet *Handläggningsordning för gemensam licenssamordning* uppdateras enligt förslag.
- att IT-enheten ges i uppdrag att implementera universitetets licensinventeringssystem och tillse att all universitetets datorutrustning förses med *GU licensklient* i enlighet med uppdaterade styrdokument.

Sören Ehrnberg
IT-chef

Styrdokument

Dnr V 2015/217

Handläggningsordning för gemensam licenssamordning

Publicerad	www.styrdokument.adm.gu.se
Beslutsfattare	Rektor
Reviderat av	Universitetsdirektören
Handläggare	Lennart Jareteg
Beslutsdatum	2012-12-18 (reviderad 2014-08-21, 2015-03-10)
Giltighetstid	Tills vidare
Sammanfattning	Handläggningsordningen tydliggör organisation och arbetsordning för arbetet med att implementera <i>Policy och Regler för nyttjande och hantering av programvaror och programvarulicenser</i> samt riktlinjer i Statskontorets skrift <i>Statliga myndigheters hantering av programvarulicenser 2007:11</i> .

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Juli 2012

Handläggningsordning för gemensam licenssamordning

Definitioner

Med programvara avses körbart program/applikation för dator och liknande hårdvara.

Med programvarulicens avses tillåtelse från tillverkare/leverantör att bruka dennes programvara i överensstämmelse med gällande avtal och villkor.

Lagar, förordningar och riktlinjer

Denna handläggningsordning har universitetets *Policy samt Regler för nyttjande och hantering av programvaror och programvarulicenser* som utgångspunkt, vilka i sin tur har sin utgångspunkt i gällande lagar, förordningar och riktlinjer inom området. Främst gäller lagen om upphovsrätt (1960:729). Viktiga riktlinjer ges också i Statskontorets rapport *Statliga myndigheters hantering av programvarulicenser 2007:11*.

Fastställda processer

Behov och hantering av programvara och programvarulicenser inom universitetet skall hanteras i samstämmighet med gällande policy, regler, denna handläggningsordning samt fastställda processer. Processerna skall följa nämnda dokument. Processerna skall finnas publicerade på licenswebben http://licenser.gu.se/Om_licensverksamheten/

Gemensam rådsfunktion/licenskommitté

En för universitetet gemensam rådsfunktion skall vara vägledande i beslut inom programvarulicensområdet.

Rådsfunktionen skall fastställas av och vara underställd Strategiskt IT-forum samt bestå av en representant från varje fakultet, en representant från Universitetsbiblioteket, en representant från IT-avdelningen, licenssamordnaren (se

nedan), en representant från övriga Gemensamma förvaltningen, en representant från Chalmers, samt en studentrepresentant.

Ordförande för rådsfunktionen skall vara *licenssamordnaren*.

Gemensam licenssamordningsfunktion

En gemensam funktion skall inom ramarna för fastställda processer samordna universitetets behov och hantering av gemensamma programvaror och programvarulicenser.

Licenssamordningsfunktionen skall ansvara för processer, licensavtal, leverantörskontakter, licensorganisation, utformning av interna licensregler och policy, tillgängliggörande av programvaruinstallationer och licenskoder, licenswebb, licensutbildningar och övrig information inom området.

Licenssamordningsfunktionen skall ha sin organisatoriska hemvist inom IT-enheten. Rollen *licenssamordnare* skall ansvara för licenssamordningsfunktionens arbete.

Beslutsordning

Universitetets IT-chef skall vara beslutsfattande vad gäller budgetramar och satsningar för det gemensamma och samordnade programvarulicensområdet efter förankring i Strategiskt IT-forum.

IT-chefen fastställer processerna inom programvarulicensområdet.

Den för området gemensamma rådsfunktionen (Licenskommittén) arbetar fram beslutsunderlag inom programvarulicensområdet. Förslag till beslut skall vara förankrade i universitetets verksamhetsområden och hos relevant expertis.

Licenssamordnaren skall handlägga ärenden och beslutsunderlag samt vara ordförande i och sammankallande för rådsfunktionen.

Lokalt licensansvar

Varje institution/enhet inom universitetet ansvarar för sitt eget licensinnehav. Prefekten/motsvarande beslutar om inköp av licenser samt ansvarar för att verksamheten efterlever licenspolicy, licensregler, denna handläggningsordning, lagar, avtal och villkor.

Vid varje institution/enhet skall finnas minst en *lokalt licensansvarig* som utses av prefekten/motsvarande.

Lokalt licensansvarig utför inköp av programvaror enligt prefektens/motsvarandes beslut samt underhåller registrering av licenser i gemensamma verktyg i överensstämmelse med befintliga installationer.

Lokalt licensansvarig ansvarar för att hålla sig uppdaterad om universitetets regler, programvarulicensavtal med dess villkor, rådgivning i programvarulicensfrågor till

lokala användare samt för vidare spridning av licensinformation inom den egna institutionen/enheten.

För datasalars licenser ansvarar den fakultet/institution/motsvarande som bär ansvaret för datorerna i respektive datasal.

Lokalt licensansvarig skall i samförstånd med den gemensamma licenssamordningsfunktionen manuellt inventera och bokföra installerad programvara i sådan datorutrustning som undantagits från automatiserad inventering. Inventeringsdata från manuellt inventerad datorutrustning skall av lokalt licensansvarig uppdateras vid förändring av installationer samt då särskilt behov finns.

Information

Den gemensamma licenssamordningsfunktionen ansvarar för att förmedla information om programvarulicensområdet, licenspolicy, licensregler, handläggningsordning, kontaktvägar, aktuella programvaruavtal samt att gällande villkor görs tillgängliga för studenterna.

Licenssamordningsfunktionen skall ansvara för en webbplats där ovan nämnda information tillgängliggörs.

Tillgängliggörande av gemensamma programvaror

Licenssamordningsfunktionen skall ansvara för att gemensamma programvaror tillgängliggörs via säkra och för verksamheten ändamålsenliga distributionskanaler.

Licensregister och inventeringssystem

Universitetet skall tillhandahålla ett gemensamt system i vilket information om licensavtal, inköpta programvarulicenser, licensbevis och installationer skall kunna registreras av licenssamordnaren samt av lokalt licensansvariga. Systemet skall också automatiserat kunna inventera programvaror i universitetets datorklienter.

Informationen i ovanstående system skall dels utgöra ett stöd för att styrka licensinnehav för installerad programvara, samt dels visa nyttjandegrad för installerade programvaror. Informationen skall vara tillgänglig för berörda parter.

Styrdokument

Dnr V 2015/216

Regler för nyttjande och hantering av programvaror och programvarulicenser

Publicerad	www.styrdokument.adm.gu.se
Beslutsfattare	Rektor
Reviderat av	Universitetsdirektören
Handläggare	Lennart Jareteg
Beslutsdatum	2012-12-18 (reviderad 2015-03-10)
Giltighetstid	Tills vidare
Sammanfattning	Reglerna är framtagna i enlighet med Statskontorets riktlinjer i skriften <i>Statliga myndigheters hantering av programvarulicenser 2007:11</i> i avsikt att främja korrekt hantering och nyttjande av programvaror och programvarulicenser inom Universitetet. Reglerna har arbetats fram av en särskild arbetsgrupp inom Universitetets Licenskommitté samt har förankrats i IT-beställarutskottet och IT-styrelsen.

Juli 2012

Regler för nyttjande och hantering av programvaror och programvarulicenser

Definitioner

Med programvara avses körbart program/applikation för dator och liknande hårdvara.

Med programvarulicens avses tillåtelse från tillverkare/leverantör att bruka dennes programvara i enlighet med gällande avtal och villkor.

För beskrivning av rollerna lokalt licensansvarig och licenssamordnare, se styrdokumentet *Handlägningsordning för gemensam licenssamordning*.

Nyttjande av programvaror och programvarulicenser

Anställd/medarbetare

- Det åligger varje enskild användare att i sitt eget nyttjande av universitetets programvaror och programvarulicenser efterleva upphovsrätten, upphovsrättsinnehavarnas särskilda villkor, de villkor som publiceras på universitetets licenswebb samt universitetets interna policyer och regler.
- Installation av programvaror som ligger utanför universitetets generella programvaruutbud bör ske i samråd med lokalt licensansvarig.
- Privatägda programvaror och programvarulicenser samt gratisprogramvaror avsedda för privat bruk får inte installeras i universitetets datorer i strid med övergripande licens- och IT-säkerhetspolicy. Tveksamheter skall diskuteras i samråd med lokalt licensansvarig.
- Anställda och medarbetare får endast nyttja universitetets programvaror och programvarulicenser i privat dator i det fall avtal med leverantören tillåter detta och då nyttjandet sker i samband med arbete för universitetets räkning.

- Universitetets programvaror och programvarulicenser får inte nyttjas för privat eller kommersiellt bruk.
- Programvara och licenskoder skall hanteras på ett sådant sätt att otillbörlig användning förhindras.
- Vid avslutad anställning/avslutat uppdrag vid universitetet skall all programvara tillhandahållas av universitetet avinstalleras från privata datorer.

Studenter

- Det åligger universitetets studenter att i sitt eget nyttjande av universitetets programvaror och programvarulicenser efterleva upphovsrätten, upphovsrättsinnehavarnas särskilda villkor, universitetets interna policyer och regler samt de villkor som publiceras på universitetets studentprogramserver.
- Universitetets programvaror och programvarulicenser får inte nyttjas för kommersiellt bruk.
- Programvara och licenskoder skall hanteras på ett sådant sätt att otillbörlig användning förhindras.
- Efter avslutade studier skall all programvara tillhandahållas av universitetet avinstalleras.

Påföljder

Upphovsrättsintrång

Programvara anses vara "litterära verk" och omfattas därför av upphovsrätten. Den som utan lov använder sig av ett skyddat verk – såsom nyttjande av programvara utan licens eller ett nyttjande utöver vad licensen anger – är skyldig till upphovsrättsintrång med straffsats upp till två års fängelse. Till sådan påföljd kan kopplas skadestånd och förverkande av eventuell programvarulicens.

Anställd/medarbetare

Då en anställd/medarbetare hanterar programvara i strid mot universitetets licensregler, kan påföljden för detta innebära arbetsrättsliga påföljder. En anställds regelöverträdelse kan utgöra skäl för uppsägning och i mycket allvarliga fall även avsked.

Student

Då en student hanterar programvara i strid mot universitetets licensregler, kan påföljden för detta innebära att studenten stängs av från universitetets IT-resurser. Regelöverträdelse kan också bli ett fall för disciplinnämnden.

Överträdelse

Överträdelse av universitetets licensregler hanteras i enlighet med gällande *Regler för IT-säkerhet vid Göteborgs universitet*, punkten 1.6 "Påföljder och åtgärder vid regelbrott".

Hantering av programvaror och programvarulicenser

Införskaffning

- Vid införskaffning av programvara skall befintliga avtal och villkor först kontrolleras på den gemensamma licenswebben.
- Möjligheten att använda öppen programvara skall alltid övervägas.
- Programvaran skall i möjligaste mån stödja öppna standarder.
- Enstaka programvaruinköp skall hanteras av lokalt licensansvarig vid institutionen/enheten.
- Vid övriga behov och inköp skall möjlig samordning undersökas via Licenskommittén och gemensam licenssamordningsfunktion.
- Inköp skall ske enligt interna ramavtal eller statliga ramavtal om sådana avtal finns. Vid tecknande av större avtal skall heltäckande sitelicenser tecknas där det är administrativt och ekonomiskt fördelaktigt.

Installation

Inom universitetet skall installationer av programvara endast utföras av personer som tilldelats sådan behörighet. Programvaruinstallation får inte utföras utan att giltig licens finns för respektive installation.

Avinstallation/borttagning

Anställd/Medarbetare

För anställda/medarbetare gäller att vid avslutat uppdrag/anställning vid universitetet skall all programvara tillhandahållen av universitetet avinstalleras från privata datorer.

Studenter

För studenter gäller att efter avslutade studier skall all programvara tillhandahållen av universitetet avinstalleras från privata datorer.

Oklarheter

Anställd/Medarbetare

Då oklarheter och oegentligheter uppstår vad gäller programvaruhantering och licenser, skall följande tjänster/funktioner konsulteras i nämnd ordning: licenswebben (licenser.gu.se), lokalt licensansvarig, enhetschefen (prefekt eller motsvarande), licenssamordnaren.

Studenter

Studenter skall ta del av information som publiceras på studentprogramservern då frågor kring programvaruanvändningen uppstår.

Inventering av programvaror

Varje datorutrustning som ägs av Göteborgs universitet och som har programvara installerad vars licens hör till något av universitetets gemensamma licensavtal, skall ha den GU licensklient installerad som är en del i universitetets licensregister och inventeringssystem. Licensinventeringen skall endast bokföra installationer av programvara från de tillverkare som universitetet har universitetsgemensamma avtal med, samt bokföra hårdvarans bestyckning.

Datorutrustning som av någon funktionell anledning måste undantas från obligatorisk installation av GU licensklient skall inrapporteras till den gemensamma licenssamordningsfunktionen enligt fastställd rutin samt inventeras manuellt och bokförs av lokalt licensansvarig.